

Handläggare:
Marianne Berg Ekbom

Till Enskede - Årsta stadsdelsnämnd

Årstaskogen - Årsta holmar förslag till inrättande av naturreservat - yttrande

Förslag till beslut

Förvaltningens tjänsteutlåtande åberopas som yttrande till stadsbyggnadskontoret.

Ulla Thorslund
Stadsdelsdirektör

Leif Fransson
Avdelningschef ekonomi och stadsmiljö

Sammanfattning

Förvaltningen anser att det är mycket positivt att beslut nu förbereds om att bilda naturreservat i Årstaskogen och Årsta holmar. Förvaltningen tillstyrker förslagna gränser för reservatet. Beslut som rör Årstaskogen och avsteg från reservatets föreskrifter bör följa den normala beslutsordningen i staden.

Förvaltningen anser att det är nödvändigt att strandpromenaden ljussätts och att ytan görs mer beständig. Stranden bör värnas som naturstrand, men skogen och stranden bör vara tillgänglig och trygg att vistas i. Förvaltningen är angelägen om att olika aktiviteter pågår i Årstaskogen och längs stranden som kan berika varandra och besökarna.

Förvaltningen anser att föreskrifterna bör medge en utökning av lotter för Årstalidens koloniförening samt utflyktsplats eller motsvarande på tomten till det nedbrunna torpet Sköntorp. Återskapande av trädgårdsmiljön, öppen mark med fruktträd, buskage och hamlade träd kan öka platsens attraktivitet. Förslaget om att iordningställa platsen vid Årstabäckens mynning är bra och bör väl kunna samordnas med båtklubbarnas verksamhet.

Förslaget till plan för skötsel och underhåll har en hög ambitionsnivå, vilket är nödvändigt då antalet besökare förväntas vara stort. Förvaltningen kan dock i nuläget inte bedöma om det inom ramen för fördelningsnycklarna för stadsdelsnämndernas fysiska verksamhet går att prioritera den beräknade kostnaden om 1,350 mnkr.

Ärendets beredning

Detta ärende har utarbetats inom avdelningen ekonomi och stadsmiljö. Stadsbyggnadskontoret och markkontoret anordnade ett samrådsmöte 2005-12-08.

Bakgrund

Stadsbyggnadsnämnden beslöt 2005-10-27 att till stadsdelsnämnden remitterat ett förslag till inrättande av naturreservat för Årstaskogen och Årsta holmar. Remisstiden går ut 2006-01-31. Remissmaterialet är tidigare utsänt till stadsdelsnämnden och finns tillgängligt på stadens hemsida www.stockholm.se

Årstaskogen - Årsta holmar förslag till inrättande av naturreservat

Syftet med att inrätta ett naturreservat för Årstaskogen är att:

- Säkra ett stort grönområde med höga kvaliteter för rekreation och friluftsliv.
- Skydda ett landskap som är viktigt för stadens blå-gröna struktur och som innehåller värdefulla naturtyper som stränder, ädellövträd och grova gamla tallar och kulturhistoriska spår.

Reservatets syfte tryggas genom att:

- Skötseln anpassas för att berika och passa en skog för friluftsliv och rekreation. Skötseln ska bevara och höja natur- och kulturvärdena.
- Mötesplatser, utsikts- och utflyktsplatser utvecklas. Stigar och promenadstråk hålls framkomliga. Verksamheter bedrivs ungefär som idag, t.ex. med odlingar i koloniområden, lek, sport, promenader, jogging, utflykter och båtliv.
- Stränderna bevaras som naturstränder.

Stora grönområden är viktiga för rekreation och friluftsliv, inte minst utifrån ett folkhälsoperspektiv. Tillgängligheten gör Årstaskogen unik då många människor kan nå skogen och få tillgång till både skog, stränder och vattenkontakt i närheten av stora bostadsområden.

Syftet med ett naturreservat på Årsta holmar är att:

- Bevara en unik skärgårdsö med ett rikt natur- och kulturlandskap, centralt i Stockholm.
- Bevara värdefulla biologiska värden som gungfly, stränder, våtmarker och kulturlandskap samt det rika djurliv som öarna hyser.
- Stimulera till varsamma besök på öarna för att bevara och stärka de biologiska värdena. Ett spännande utflyktsmål som lockar till upptäckarglädje och friluftsliv.

Reservatets syfte tryggas genom att:

- Kulturlandskapet framhävs med hjälp av skötseln. Öppna och halvöppna marker hävdas. Rester av trädgården lyfts fram. Naturstranden bevaras och våtmarker bevaras och restaureras.
- Gångstigar ska vara naturliga och inte så tillrättalagda. Området vid bron nyttjas som samlingspunkt och för information.
- Antalet platser för att lägga till med fritidsbåtar begränsas.

Avgränsningen av naturreservatet har gjorts utifrån områdets befintliga och möjliga värden för rekreation, natur och kultur samt dess betydelse som en del av grönsstrukturen i Stockholm.

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar kommunfullmäktige med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken om föreskrifter som ska gälla i naturreservatet. Föreskrifterna reglerar bland annat bryggor och hamnar, anordnande av upplag, campingplatser, byggnader samt avverkning av träd. I föreskrifterna anges åtgärder som är förbjudna och åtgärder som kräver tillstånd från staden. De delar av beslutet om naturreservatet som får rättsverkan är syftet, avgränsningen och föreskrifterna.

Med inrättande av naturreservatet följer kostnader för inmätning, utmärkning, information och tillsyn, vilka uppskattats till 0,820 mnkr. Investeringarna har uppskattats till 1,850 mnkr samt 5,050 mnkr för en ny utflyktsplats vid Årstabäckens mynning. Driften, enligt skötselplanen, har uppskattats till 1,4 mnkr årligen för Årstaskogen och 0,1 mnkr för Årsta holmar.

Kommunfullmäktige fastställer den övergripande skötselplanen med huvudsakliga mål, riktlinjer samt åtgärder för naturreservatets skötsel och förvaltning. Den föreslagna skötselplanen är indelad i s.k. målområden med specificerade bevarandevärden samt prioriterade åtgärder.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser att det är mycket positivt att beslut nu förbereds om att bilda naturreservat i Årstaskogen och Årsta holmar. Årstaskogen är ett viktigt rekreationsområde i staden. Invånarna, särskilt i Årsta, Johannes-hov och Södermalm, använder skogen för motion och friluftsliv.

Förvaltningen tillstyrker stadsbyggnadskontoret och markkontorets förslag till reservatets gränser.

Enligt förslaget är det stadsbyggnadskontoret som kan godkänna avsteg från reservatets föreskrifter. Förvaltningen anser att detta måste tydliggöras och att beslut som rör Årstaskogen så långt som möjligt ska följa den normala beslutsordningen för upplåtelser med mera i staden.

I det följande lämnar förvaltningen synpunkter på stadsbyggnadskontorets och markkontorets förslag inom respektive målområde för bildande av naturreservat i Årstaskogen.

1. Rekreation och friluftsliv

Förvaltningen anser att en viktig förutsättning för att Årstaskogen ska kunna användas för rekreation och friluftsliv är att den är tillgänglig och säker. Det är därför nödvändigt att strandpromenaden ljussätts och att ytan görs mer beständig. Belysningen behövs för tryggheten. För att markytan inte ska erodera vid häftiga regn krävs en underbyggd och hårdgjord yta med till exempel oljegrus.

Stadsbyggnadskontoret och markkontoret föreslår att belysningen i Årstaskogen bör ses över men inte sätts upp längs strandpromenaden. Enligt förvaltningens uppfattning innebär det att reservatets syfte - ett viktigt område för rekreation och friluftsliv - inte fullt ut kan nås då tryggheten inte kan säkras. Tillgängligheten till strandpromenaden blir starkt begränsad i tid på dygnet och till årets torra månader.

Förvaltningen är positiv till förslaget om utplacering av parkbänkar, motionsredskap i form av trästockar samt enkla sittplatser med stockar eller stenar.

2. Ädellövskog vid Skanskvarn

I den branta sluttningen norr om Enskedehallen växer en flerskiktad ädellövskog. En biotop med särskild betydelse för den biologiska mångfalden.

Förvaltningen är positiv till förslaget om att en försiktig gallring av sly görs samt att mer slutna partier av sly och buskage bevaras som gömställe och föda för djur.

3. Hårdgjord mark vid Dianelunds båtklubb

Entrén till naturreservatet vid Skanstullsbroarna är splittrad och otydlig. Vägen runt Sundsta gård och marinan är en lokalgata som saknar gångbana med biltrafik och parkeringar. Gångförbindelsen under Skanstullsbroarna till Hammarby sjö är nyligen iordninggjord. Under broarna är marken mycket skräpig med ytor för upplag.

Stadsbyggnadskontoret och markkontoret föreslår åtgärder som syftar till att skapa en tydlig och välkomnande entré med anslutande gångstig som leder in besökarna i naturreservatet. Årstaskogens besökare och båt- och roddklubbens verksamhet kan då fungera sida vid sida utan att störa varandra.

Vidare föreslår stadsbyggnadskontoret och markkontoret att en trottoar anläggs längs angörings- och parkeringsgatan till marinan. En ambition för framtiden är att gångtrafiken leds genom Sundsta gård och marinan. En utflyktsplats i närheten av vattnet vid Sundsta gård och marinan bör anordnas samt möjliggöra promenad längs vattnet nedanför på en brygga. Dianelunds plats för uppläggning av båtarna bör ses över och koncentreras och avgränsas med plank och markeringar. För att ytterligare göra entrén till reservatet välkomnande föreslås att marken under Skanstullsbroarna städas och sås med gräs och örter.

Förvaltningen är positiv till föreslagna åtgärder. Det är viktigt att möjliggöra promenader längs Årstaviken och att det finns en utflyktsplats vid Sundsta gård. Förvaltningen är angelägen om att olika aktiviteter pågår i Årstaskogen och längs stranden och att dessa kan berika varandra och besökarna.

4. Årstaskogens naturstrand

Årstaskogens strand består till allra största delen av naturstrand och klassas som ekologiskt särskilt känslig. Längs stranden växer blandlövskog med alm, klibbal, hägg, säg och tall. Strandpromenaden som löper utmed stranden är mycket flitigt använd av gående, joggere och cyklister.

Förvaltningen anser att det är viktigt att stranden värnas som naturstrand. Enligt förvaltningens mening är det dock viktigt att skogen och stranden är tillgänglig och känns trygg att vistas i.

5. Koloniområden

De tre koloniområdena, Dianelund, Skanskvarn och Årstaliden, bidrar till områdets attraktivitet. Förvaltningen anser i likhet med stadsbyggnadskontoret och markkontoret att koloniområdenas karaktär bör bevaras. Trädgårdsskötsel och odlingar bör vara fria från kemiska bekämpningsmedel och konstgödsel.

Enligt stadsbyggnadskontorets och markkontorets förslag bör koloniområdena inte utökas. Förvaltningen anser att föreskrifterna för reservatet bör medge en utökning av lotter för Årstalidens koloniförening samt utflyktsplats eller motsvarande på tomten till det nedbrunna torpet Sköntorp.

6. Hällmarkstallskog vid fotbollsplanen

I samband med planerade bostadsbyggnation i kv Skälderviken, vid Gullmarsvägens slut, föreslås en utsiktsplats med parkbänk och soptunna. I övrigt föreslås hällmarkstallskogen utvecklas tämligen fritt.

Förvaltningen tycker att det är viktigt att utsikts- och utflyktsplatser iordningställs och att denna görs lätt åtkomlig och tillgänglig för bland annat personer med funktionshinder.

7. Årstaliden

Området består idag av gles blandskog. Stigen in i området från öster är lättframkomlig och inbjudande. I områdets västra delar, norr och öster om koloniområdena växer grövre ekar och tallar. Området används bland annat av skolor och förskolor.

Förvaltningen anser att stadsbyggnadskontorets och markkontorets förslag om punktvisa insatser, där vissa ekar och tallar väljs ut och gynnas är bra. Vidare föreslås att sly och enstaka mellanstora träd som växer för nära eken eller tallen gallras och att död ved sparas. Entrén in i området, från gångvägen i söder, hålls öppen.

8. Sköntorp

Stadsbyggnadskontoret och markkontoret föreslår att området öppnas upp, visst buskage sparas för skydd och föda för fåglar och djur. Kontinuerlig slagning av gräs samt röjning av sly håller marken öppen.

Förvaltningen instämmer i att området är en bra plats för att en utsikts- och utflyktsplats. Återskapande av trädgårdsmiljön, öppen mark med fruktträd, buskage och hamlade träd ökar platsens attraktivitet.

9. Årstabäckens mynning

Den lilla sandstranden är en populär plats, särskilt bland barn som tillsammans med vuxna matar ändarna. Stadsbyggnadskontoret och markkontoret föreslår att ravinen öppnas och en gångbro av naturmaterial byggs. Strandpromenaden flyttas något söderut för att utöka den öppna gräsytan. En utflyktsplats vid stranden iordningställs. Skyltar informerar om naturreservatet och om badkvalitén i Årstaviken. Området anpassas för personer med funktionshinder med parkering.

Förslaget om att iordningställa platsen är bra. Förvaltningen anser att detta väl kan samordnas med båtklubbarnas verksamhet. Båtklubbarnas aktiviteter kan i sig vara ett utflyktsmål att vara åskådare till.

10. Årstabäcken

Ett särskilt projekt med finansiering från Miljömiljarden syftar till att restaurera bäcken för att öka dess vattenflöde.

Förvaltningen instämmer i att detta ger ett värdefullt biotop tillskott, såväl för biologiska mångfalden som för naturupplevelsen.

11. Väster om Årsta gård

Uppe på berget växer tallskog med lövinslag och öster om Årsta gård finns även inslag av ek. I området finns fornlämningar från yngre järnåldern.

Förvaltningen tycker att förslaget om att området får utvecklas fritt för att få en friluftsskog med spontant upptrampade stigar är bra.

Skötselplanen

Stadsdelsförvaltningen kommer att ansvara för drift och underhåll av Årtaskogens naturreservat. Förslaget till plan för skötsel och underhåll har en hög ambitionsnivå, vilket är nödvändigt då antalet besökare förväntas vara stort. De åtgärder som anges som prioriterade i skötselplanen förutsätter kunskaper om naturvård, utöver vad som är normalt i ordinarie parkskötsel.

Enligt markkontorets uppskattade kostnader anges en årlig driftskostnad till 1,350 mnkr för Årtaskogen. Förvaltningen kan i nuläget inte bedöma om det inom ramen för fördelningsnycklarna för stadsdelsnämndernas fysiska verksamhet går att prioritera denna kostnad.